

EGY SPECIFIKUS LÉGIERŐ GYAKORLAT ÉS ANNAK LOGISZTIKAI TAPASZTALATAI

Vasvári Tibor¹

A közelmúltban az éves terveknek megfelelően Magyarország és Szlovénia területén egy speciális légierő gyakorlat került megszervezésre és végrehajtásra. A gyakorlat (gyakorlás) egyik érdekessége volt, hogy az előkészítés a volt Légierő Parancsnokság égisze alatt, míg a végrehajtás már az új felállású és összetételű Összhaderőnemi Parancsnokság vezetése alatt történt. Logisztikai szempontból bonyolította a helyzetet, hogy a biztosításban érintett helyőrségi ellátást adó 1. Logisztikai és Támogató zászlóalj a gyakorlat időszakára szintén felszámolásban érintett volt.

Maga a feladat végrehajtás külső szemlélő számára nem tartozott a látványosságot produkáló események közé, mindamelllett a résztvevőket kemény körültekintésre és szakmai észjárásra sarkallta. A tevékenység fő tartalmát a „*láthatatlan szemek*” párharca, az ebből kijövő sikeres tevékenység befejezett mozzanatai adták. Logisztikai szempontból az általános jellegű támogatási tevékenységen – ide értem jelen helyzetben a repülő-műszaki és légvédelmi rakéta biztosítást is – túlmenően a fő irányt az emelt szintű védett objektum és az elektronikai fenntartási tevékenység jelentette.

A cikkben az általános jellegű tapasztalatokon átlendülve inkább a speciális területek sajátosságait és tapasztalatait szeretném közreadni.

Mint ismert, a NATO integrációs követelményeknek megfelelően, a Magyar Honvédség kijelölt alakulataival vesz részt a **NATO Integrált Légvédelmi Rendszer (NATINADS)** valós elektronikai hadviselés kiképzésében. A **Kiterjesztett Integrált Légvédelmi Rendszer** elektronikai hadviselés kiképzés magyar-szlovén szakasza az **ACE 80-35** direktíva előírásai alapján, **NATINADS EWTR 07 HU/SLO** megnevezéssel került végrehajtásra. A gyakorlás előkészítését a **MH ÖHP PK 108/2007** parancsa, a gyakorlás végrehajtását a **MH ÖHP PK 152/2007** parancsa és a **CAOC 5 PK h. „Training Instruction 1/2007”** szabályozta.

---

¹ Dr. Vasvári Tibor nyá. ezredes, MH 54. Veszprém Légtérellenőrző Ezred, szervező.

A **NATO Déli Régió Légvédelmi Rendszere** ki van téve valós elektronikai hadviselés fenyegetésnek, ezért elsőrendű fontosságú, hogy a légtér felderítő és ellenőrző rendszer (**ASACS**), a földi telepítésű légvédelmi rakétarendszer (**GBAD**), és a vadászrepülő alegységek valós elektronikai hadviselési környezetben hajtsanak végre kiképzést.

Tekintettel arra, hogy a Magyar Honvédség nem rendelkezik az elektronikai hadviselés kiképzéséhez szükséges eszközökkel, ezért szükséges kiemelten kezelni e gyakorlási formát. A **SHAPE** által biztosított zavaró eszközök lehetőséget nyújtottak a célkövetés, azonosítás, rávezetés és célelfogás aktív zavarás viszonyai között történő gyakorlására, továbbá a **MH 54. Veszprém Légtérelenőrző Ezred 1. Légi Irányító Központ (1. LIK)** tevékenységének gyakorlására, az elektronikai ellentevékenység felismerésére és védelmi rendszabályok foganatosítására, így ezzel együtt az érintett logisztikai szervezetek folyamatos és általánostól eltérő, emelt szintű támogatási tevékenység éles gyakorlására.

A gyakorlás célja volt megismertetni az elektronikai hadviselési eljárásokat és fogásokat az integrált légvédelmi rendszerhez tartozó szolgálati személyekkel, valós elektronikai hadviselési környezet biztosításával és felkészíteni az integrált légvédelmi rendszerhez tartozó szolgálati személyeket, az ellenséges elektronikai hadviselési technikák felismerésére és az ellenük való tevékenységre.

Résztevők:

Magyar részről:

- MH Összhaderőnemi Parancsnokság
- MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis
- MH 54. Veszprém Légtérelenőrző Ezred
- MH 12. Arrabona légvédelmi rakétaezred

NATO részről:

- Phoenix Air 2 repülőgép (36 repülési óra)
- Egyesített Elektronikai Hadviselés Központi Csoport (JEWCS)
- CAOC5

A zavaró repülőgépek adatai:

Phoenix Air	Learjet
-------------	---------

Céllista:

Alakulat	Eszköz	Települési hely
MH 12. Arrabona lérak. e.	P-18/SZT-68U	Pápa
MH 54 Vp. Lte. e. Radarbázis	P-37/PRV-17/SZT-68U/P-18	Kup
MH 12. Radar szd.	P-37/PRV-17/ P-18	Juta
MH Réskitöltő és kik. Radar szd.	P-37/PRV-17/SZT-68U/P-18	Medina
Kihelyezett radar sz.	P-37/PRV-17	Városföld
MH 22. Radar szd.	P-37/PRV-17	Békéscsaba
Szlovén radargyakorlási hely	TPS-70	Vrhina
Szlovén radargyakorlási hely	TPS-70	Maribor
GCI (Vadászirányítás)	(C/S SILVERSHARK)	Veszprém
GCI (Vadászirányítás)	(C/S TITAN)	Városföld
GCI Szlovén ASOC (GCI SPIDER)		
MH 12. Arrabona lérak. e.	SA-6 1SZ91 radar	Depl.Pápa
MH 12. Arrabona lérak. e.	MISTRAL MCP radar	Depl.Pápa
Szlovén SAM gyakorlási hely	ROLAND	Depl. Vrhina
MH 59. Sz.D. re. bázis	MiG-29 fedélzeti radar	Elfogási légtérben
MH 54 Vp. Lte. e. Radarbázis	RH URH adatvonal	Kup-Vilmapusztá

Általános követelmények voltak:

- a) **A gyakorlás tárgya:** A NATINADS szolgálati személyeinek képzése, feladatuk ellenséges elektronikai hadviselés környezetben történő hatékony végrehajtására.
- b) **A gyakorlás végrehajtásának célja:** Felkészíteni a NATINADS részét képező nemzeti egységeket, alegységeket az elektronikai hadviselési technikák felismerésére és alkalmazására.
- c) **Interoperabilitási cél:** Felkészíteni a NATINADS részét képező egységeket, alegységeket a többnemzetiségű parancsnokság alárendeltségében történő feladat-végrehajtásra.

A gyakorlás általános célja és legfontosabb célkitűzései voltak:

- (1) Követési műveletek és a szektor légihelyzetkép kialakítása elektronikai hadviselés környezetben.
- (2) Elektronikai hadviselés támogató rendszabályok és háromszögelési eljárások gyakorlása.
- (3) Ellenséges elektronikai ellentevékenység felismerése a földi és fedélzeti telepítésű légvédelmi rendszereknél.
- (4) Az elektronikai védelmi rendszabályok alkalmazásának begyakorlása.
- (5) NATO követelmények szerinti elektronikai hadviselés jelentési eljárások és információcsere begyakorlása.

Részvételi követelmények voltak:

a.) A gyakorlás résztvevői:

- MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis kijelölt állománya;
- MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred kijelölt állománya;
- MH 54. Veszprém Légtérellenőrző Ezred kijelölt állománya.

b.) Felkészültségi, kiképzési követelmény:

A résztvevő kezelők, személyzetek a zavarás alatti munkavégzéshez előírt osztályos fokozattal és kiképzettségi szinttel rendelkezzenek.

c.) A gyakorlásba bevont erők:

- CAOC5 kijelölt állománya;
- MH ÖHP kijelölt állománya;
- A NATO által biztosított zavaróeszközök kezelői;
- MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis kijelölt állománya;
- MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred kijelölt állománya;
- MH 54. Veszprém Légtérelőőrző Ezred kijelölt állománya.

d.) A gyakorlásba bevont parancsnokságok, azok létszáma:

• CC-AIR IZMIR	1 fő
• CAOC5	2 fő
• MH Összhaderőnemi Parancsnokság	20 fő

e.) A gyakorlásban résztvevő katonák létszáma:

• MH Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis	50 fő
• MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred	60 fő
• MH 54. Veszprém Légtérelőőrző Ezred	150 fő
• MH Pápa Bázisrepülőtér	50 fő

f.) A gyakorlás vezetés tervezett szintje:

A CAOC5 tervei alapján.

g.) A gyakorlás körzete, területei:

- A Magyar Köztársaság légterében a gyakorlásra kijelölt állandó és eseti légterek;
- A MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis;
- A MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred a kijelölt települési helyeken;
- A MH 54. Veszprém Légtérelenőrző Ezred 1. LIK és radar századi állandó települési helyükön.

h.) Egyéb információk:

A CAOC5 vezetésével a magyar és a szlovén légierő egységeinek egyidejű, de területileg elkülönült, valós elektronikai viszonyok közti gyakoroltatása került végrehajtásra.

e.) Politikai vonatkozások

A környező országok kiértesítése végrehajtásra került a zavaró tevékenységről.

A gyakorlás logisztikai támogatása és valós biztosítása

a) Hadtáp:

A gyakorláson résztvevő (kitelepülő) személyi állomány élelmezési ellátása a **22/2006 (VIII.8.) HM rendelet** alapján került megszervezésre és biztosításra. A **4. számú melléklet 1. pontja** alapján a résztvevő hivatásos és szerződéses katonák részére a **VI. számú élelmezési norma**, illetményes, a gyakorlás kezdetétől annak befejezéséig. A magasabb élelmezési normára jogosult állomány ellátását, a magasabb értékű élelmezési norma szerint biztosították. Ez azért volt külön kihangsúlyozva, mert a „**bunker**” szolgálati állománya egyébként természetbeni ellátásra jogosult, ugyanakkor nem mindenki vett részt közvetlenül a konkrét gyakorlásban.

A **4. számú melléklet 5. pontja** alapján amennyiben külföldi katonák részvételével kerül megtartásra a gyakorlás, a résztvevő magyar hivatásos

és szerződéses állomány részére a gyakorlás napjain a VI. számú élelmezési norma **kétszeres szorzóval** számított értéke illetményes.

A gyakorlásra résztvevő technikai eszközök üzemanyag ellátását az éves fogyasztási keret terhére biztosították.

A külföldi repülőeszközök feltöltése a 73/2006.(HK.16.) HM utasítás alapján került megszervezésre.

A kitelepülő állománynak, az időszaknak megfelelő rendszeresített hadi gyakorló (hajózó) öltözet, a harcálláspontok gyakorló állományának a szolgálat ellátásához előírt öltözet került előírásra.

b) Elhelyezés:

A gyakorlás időszakában a **MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred** végrehajtásra kijelölt erői az **MH Pápa Bázisrepülőtéren**, az alakulatok logisztikai főnökeivel történt előzetes egyeztetés és megegyezés alapján a szükséges létszámnak megfelelően kerültek elhelyezésre.

A gyakorlatvezetőség szállásigényére, illetve a VIP személyek elhelyezésére külön történt intézkedés.

c) Költségek:

A résztvevő alakulatok a gyakorlásra való részvétel többlet költségeit a részükre jóváhagyott költségigények felhasználásával fedezték.

A gyakorlás költségvetésébe elszámolásra kerülő számlákat ellátták a költségkeretre utaló „**NATINADS EWTR 07**” záradékkal.

A **HM Közgazdasági és Pénzügyi Ügynökség** felé elszámolt számlák másolatát külön meghatározás szerint terjesztették fel a MH ÖHP Kiképzési főnöknek összesítés céljából.

d) Valós biztosítás:

A gyakorlás előkészítése időszakában a logisztikai biztosítást a **MH 1. Logisztikai és Támogató Zászlóalj** végezte. A zászlóalj megszűnését követően ezt a feladatot a **MH 54. Veszprém Légtérellenőrző Ezred** állományában rendszeresített logisztikai zászlóalj vette át és a gyakorlás teljes ideje alatt végezte.

A gyakorlásvezetőség és az összekötő csoport települési helye az **1. LIK Veszprém**, a zavaró tevékenység helyi **koordináló csoport** települési helye **Kecskemét SZGYRB** volt.

Az **elektronikai hadviselés gyakorlás** az **ACE 80-35** direktíva előírásainak megfelelően, **NATINADS EW TR07-HUN/SLO** megnevezéssel összevontan került végrehajtásra, **Magyarország és Szlovénia** légterében, magyar/szlovén gyakorló csapatok, a **NATO Elektronikai Hadviselés Támogató Csoport (NATO JEWCS)** zavaró eszközei, illetve bérelt polgári repülőgépek (**Phoenix Air**) bevonásával.

A gyakorlás vezetése a veszprémi CRC bázisán kialakított gyakorlatvezető csoport CTC (Central Tasking Cell) által történt, amelybe a szlovén fél is delegált képviselőket.

A kiképző repülőgépek feladatukat kecskeméti repülőbázisról felszállva hajtották végre. A tervek szerint a szlovén végrehajtók gyakoroltatása céljából egy zavarógép szlovéniai légibázisról volt tervezve alkalmazásra.

Nagyon fontos dolog volt, hogy a fő tervezői konferencián kijelölésre kerültek:

- A gyakorlás időtartama: **2007 április 23. 08.30-tól - 27. 11.⁰⁰-ig.**
- Zavaró tevékenység ideje: **naponta 08.⁰⁰ - 11.⁰⁰ és 13.⁰⁰ - 16.⁰⁰ között.**

A SHAPE által a gyakorlásra kijelölt repülési idők voltak:

FR Aviation	2 rg. (1 HU/1 SLO) 30 repülési óra (változott az IZMIR-i ZTR alapján)
Phoenix Air	2 rg. (HU) 30 repülési óra
NATO MEWSG	1 TRACSVAN (HUN) 24 kiképzési óra 1 NEWVAN (HUN) 24 kiképzési óra

A végrehajtás folyamán tisztázódott, hogy – egyéb okoknál fogva – repülőeszközök vonatkozásában csak a Phoenix Air vesz részt 36 óra időtartamban.

A kiképző repülőgépek az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázison, a JEWCS NEWVAN és TRACSVAN az MH 54. Veszprém Légtérelenőrző Ezred Radarbázison, Kupon települtek.

Az **MH 12. Arabona Légvédelmi Rakéta Ezred** kijelölt erőivel ki-települt az **MH Pápa Bázisrepülőtér** objektumába.

Az **MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis** gyakorló állománya és az **MH 54. Veszprém Légtérelenőrző Ezred** állománya állandó települési helyükről vettek részt a gyakorlásban.

A magyar célrepülés az **MH 12. Arabona Légvédelmi Rakéta Ezred** kitelepült állománya, illetve az **MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis** közösen egyeztetett terve szerint került végrehajtásra.

A végrehajtás a terveknek, illetve a gyakorlatvezetőség operatív intézkedései alapján a megjelölt célok teljes irányú teljesítésével sikeres volt. Az itt lévő NATO szervek képviselői elismeréssel nyilatkoztak nemcsak a szakmai végrehajtásról, hanem a támogatási tevékenység magas szintű megvalósulásáról is. Mivel az ebbéli tevékenység nálunk a felderítő szervezetek felügyeltébe tartozik, így nagyon jó alkalom volt a támogatási tevékenységre vonatkozó közvetlen együttműködés végrehajtás orientált gyakorlására is.

Logisztikai szempontból az általánosságokon túlmenően az alábbiakat célszerű kiemelni:

1.) A logisztikai támogatás általános feladatai helyben és az ország különböző részein feladatot végrehajtóknál az általános szabályozások szerint valósult meg.

Itt mindenképpen ki kell emelni azt a sajátos tény, hogy a résztvevő katonai szervezetek közül az **54. Veszprém Légtérelenőrző Ezred** az a szervezet, amelyik igaz, hogy csak egység szintűként jelenik meg, ám végrehajtó alárendeltjei az ország különböző területén települnek, a logisztikai támogatási tevékenységüket különböző ellátási utaltságban oldják meg, így az ezred törzs – beleértve a logisztikai törzset is – tevékenysége mintegy „középszintnek” megfelelő módon kell, hogy megvalósuljon.

Ennek megfelelően a hagyományosnak mondott törzskari tevékenység ezen vezetési sajátosságokkal kiegészül, ami nemcsak vezetési, hanem komoly együttműködés szervezési tevékenységet is szükségeltet.

Ebben a helyzetben a sablonosság nem igazán célravezető, itt a feladatorientáltság az elsődleges, amit a szakmai vezetés most is jól oldott meg.

2.) *A repülő műszaki, a légvédelmi rakétatechnikai, valamint a radartechnikai biztosítás rendszabályai a résztvevő eszközök vonatkozásában a tárgyra vonatkozó elírások szerint valósult meg.*

Logisztikai szempontból sajátos tényként jelentkezett a résztvevő légvédelmi rakéta szervezet áttelepülése és a támogatási feladatok **PBRT**-vel való együttműködésben történő zökkenőmentes megvalósulása.

3.) *A gyakorlás logisztikai szempontból megközelített feladatrendszereiben sajátos és kiemelt helyet és szerepet foglalt el a 1. LİK, illetve a „bunker” tevékenységének, ezen belül kiemelten az elektronikai biztosítás megoldásának zökkenőmentessége.*

Talán nem mindenki számára ismert ezen terület összetettsége, kiemelt fontossága és szakmai tevékenységük eredményességének szükségessége. Ezen szolgáti terület szakemberei szintén a **bunker szolgálati rendjéhez** igazítottan tevékenykednek, mivel az eszközökhöz való hozzáférés szükséges ideje 2 perc, ami azt jelenti, hogy ennyi idő alatt kell elérnie fizikailag a problémás területet.

Az informatika, az adatkapcsolat fenntartására jellemző, hogy pl. egy évben a **RAP kiesés 8.7 óra** lehet. Ha éves szinten ettől magasabb, akkor már **NF** a minősítés. Ennek megfelelően a hozzáférési tényező részükre **0,999. Itt szükséges megjegyezni, hogy informatika miatt eddig kiesés nem volt.** Ami adatkapcsolati probléma jelentkezett az híradás miatt következett be, – amibe mivel külső rendszer, beleértve a külföldre menőt is, az olaszok vonatkozásában nem igazán van közvetlen ráhatásuk – ám ezek polgári cégektől bérelt vonalak. A gyakorlat időszakában ilyen jellegű fennakadás nem volt.

A gyakorlás apropója kapcsán célszerű megnézni ezen biztosítási tevékenység megvalósításában érintettek főbb feladat rendszerét, amit a gyakorlás időszakában is végeztek, ám ez a tevékenységük ha nem is ilyen feszítetten, de folyamatosan kell megvalósuljon.

A folyamatos és megszakítás nélküli biztosítás folyamán *mintegy 90-100 különböző típusú számítógép, különböző operációs rendszerek (Windows, Solaris, Openvms stb), különböző rendszerek servere- mintegy 10-12 / ICC, ASOC, MASE, MODE-4, SRPC, IFTN stb/ fenntartá-*

sáról gondoskodnak. Ide sorolandóak természetesen a perifériás hálózati eszközök, melyek kapcsolatrendszere optikai hálózati eszközökkel valósul meg.

Közvetlen feladatkörükhez tartoznak és folyamatosan nemcsak gyakorlatfüggően végzik az alábbiakat:

- A konfigurálások, karbantartások, javítások, hálózatépítés.
- Információvédelmi eszközök üzemeltetése, szabályozás betartásának ellenőrzése.
- Adatmentések, adattárak nyilvántartása, visszajátzások biztosítása.
- Szimulációs filek készítése, karbantartása, fejlesztése.
- Belső rendszerük átkonfigurálása a NAEW-hez, valamint ennek a fenntartása.
- Radarcseré esetén újra konfigurálás, radar elhangolódás esetén statikus hibák korrigálása. Itt nagyon fontos az adatkapcsolat figyelése és ha szükséges az azonnali beavatkozás végzése.
- A lérek felé adatkapcsolat kiépítés, tűzvezető eszközök felé innen vezérelni a LINK-11 kapcsolat létrejöttét.
- Vadászirányító rádióvezérlőinek helyi hálózat szerinti kiemelt fenntartása.
- A légi járművek azonosításához adatkapcsolat fenntartása (Eurocontrol/MATHIÁS/, Air traffic centre).

A fentiek csupán a fő területeket jelentik, melyek a gyakorlás folyamán jó szinten kerültek megoldásra a tényleges zavarás viszonyai között is, a normális légtértevékenység egyidejű biztosítása mellett.

Azt látni kell, hogy a **RAP** előállítása és kiküldése nem ajánlás, hanem fennakadás nélküli folyamatos kötelezettség Magyarország számára, a fegyverirányítás és légtérzuverénítás tárgyában érvényes **MC 54/1** alapján. A fenti feladatokhoz ott kell lenni a helyszínen – eszköz közelben – azonnali beavatkozási készenletben és ebben a szervezeti formában, mivel mint látható a közvetlen együttműködésnek különösen a fenntartás vonatkozásában alternatíva nélküli életbevágó jelentősége van.

Ez a tevékenység a résztvevő állománytól – már a technikai eszközök modernsége miatt is – magas szintű képzettséget, folyamatos kiképzést, továbbképzést és ismeretbővítést igényel, a speciális eszközökhöz speciális tanfolyamokat kell elvégezni – ami feltételez egyfajta szakmai angol nyelvismeretet is – amit az állomány eddig sikeresen oldott meg. Mindamellet ez a fajta tudás és ismeretanyag, gyakorlati tapasztalat a polgári életben keresett és elismert „*cikk*”, így bármennyire is szerények akarunk maradni a „*piac*” hatása mindinkább érvényesülni látszik.

A cikkben szándékosan nem esett szó az anyagellátás bonyolultságáról, lassú, nehézkes és hiányos megvalósulásáról, mivel már csak terjedelmi okok miatt is ez meghaladja jelen kereteket, és úgy tűnik mélyebb elemzéssel célszerű a jövőben foglalkozni.

Mindazonáltal összességében megállapíthatjuk, hogy a levezetett gyakorlás mind a hazai és külföldi résztvevők, irányítók és szakmai előljárók részére lehetőséget adott elméleti felkészültségük „éles” tényleges körülmények közötti megmérettetésére és ismeret szintjük emelésére.

A résztvevők számára ezen gyakorlás éles körülmények közötti felkészülést is adott, a júniusban Németország területén végrehajtandó, sokkal kiterjedtebb hasonló jellegű NATO szintű feladat végrehajtáshoz. Természetesen a gyakorlás részletes tapasztalatai a helyszínen mélyebben és részletesebben ágazatonként is értékelésre és feldolgozásra kerültek.